

Projekt

z dnia 18 grudnia 2020 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W MORAWICY**

z dnia 29 grudnia 2020 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Morawica na rok 2021**

Na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.), art. 5 ust. 1 i art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050) oraz art. 7 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U z 2020 r. poz. 713) Rada Miejska w Morawicy uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Morawica na 2021 rok w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Morawica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2021 r.

§ 4. Uchwała podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta i Gminy.

2021

Gminny Program Profilaktyki i
Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania
Narkomanii dla Miasta i Gminy
Morawicana rok 2021

Spis treści

Wstęp.....	3
ROZDZIAŁ I UZALEŻNIENIE- ZARYS PROBLEMU.....	4
1.1. Uzależnienia- rodzaje, etiologia, skutki.....	4
1.2. Podstawy prawne Programu.....	6
ROZDZIAŁ II DIAGNOZA UZALEŻNIEŃ OD ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH: ALKOHOL I NARKOTYKI NA TERENIE MIASTA I GMINY MORAWICA.....	7
2.1. Skala zjawiska na terenie Morawicy.....	7
2.2. Uzależnienia od alkoholu i narkotyków w opinii społeczności lokalnej.....	12
2.3. Zasoby lokalne umożliwiające profilaktykę uzależnień.....	14
ROZDZIAŁ III PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA MIASTA I GMINY MORAWICA NA ROK 2021.....	15
3.1. Cel główny i cele szczegółowe Programu.....	15
3.2. Realizacja Programu.....	19
Spis tabel i wykresów.....	22

Wstęp

Uzależnienia towarzyszą człowiekowi od dawna. W dzisiejszym świecie każdy człowiek w mniejszym, lub też w większym stopniu miał styczność z osobami uzależnionymi od alkoholu czy też innego rodzaju substancji psychoaktywnych. Obecnie, jest to niezmiernie istotny problem społeczny, przynoszący niewymierne szkody (zdrowotne, społeczne, ekonomiczne). Potrzebę przeciwdziałania temu zjawisku oraz pomocy terapeutycznej osobom uzależnionym podnosi się już od wielu lat.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Morawicy jest kontynuacją zadań realizowanych w roku ubiegłym. Stanowi spis działań będących jednocześnie zadaniami własnymi gminy w obszarze zagadnień społecznych określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii. Określa plan działań w zakresie profilaktyki, promocji zdrowia oraz minimalizacji szkód związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych oraz rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniem, a także często skorelowaną z nim przemocą w rodzinie.

Uniwersalny charakter problemów związanych z uzależnieniem od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych czyni Program jednym z elementów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Morawicy. Warto podkreślić, iż uzależnienie od alkoholu czy narkotyków jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowanie narastania jej objawów i szkód zdrowotnych z nią związanych.

RODZIAŁ I

UZALEŻNIENIE- ZARYS PROBLEMU

1.1. Uzależnienia- rodzaje, etiologia, skutki

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to *psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem a substancją chemiczną (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki), charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy w celu doświadczania jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących odstawieniu substancji.*

Stosując termin *uzależnienie* należy wyróżnić kilka jego rodzajów:

- uzależnienie fizyczne (fizjologiczne)- wynika z wpływu środka na procesy metaboliczne organizmu. Manifestacją uzależnienia fizycznego jest wystąpienie objawów abstynencyjnych, występujących po przerwaniu stanu intoksykacji. Kliniczny obraz tych objawów jest zależny od rodzaju środka, okresu jego używania, dawki oraz zmiennych psychologicznych takich jak oczekiwania jednostki. Nie wszystkie środki wywołują uzależnienie fizyczne, natomiast środki je wywołujące mają różną zdolność do (fizycznego) uzależniania organizmu;
- uzależnienie psychiczne- polega na tym, że zażywane substancje uzależniające powodują silne, szybkie gratyfikacje emocjonalne. Uzależnienie tego typu powstaje na skutek interakcji pomiędzy zażywaną substancją, osobą ją zażywającą i kontekstem, w jakim ta interakcja zachodzi;
- uzależnienie społeczne- związane jest z chęcią przynależności jednostek do grup społecznych, które uważają zażywanie substancji psychoaktywnych za normę obyczajową i element je integrujący. Takie zachowania są charakterystyczne głównie dla grup subkulturowych i nieformalnych grup rówieśniczych. Spotykamy je także w grupach przestępczych o charakterze zorganizowanym;

- uzależnienie behawioralne- związane jest z chęcią przynależności jednostek do grup społecznych, które uważają zażywanie substancji psychoaktywnych za normę obyczajową i element je integrujący. Takie zachowania są charakterystyczne głównie dla grup subkulturowych i nieformalnych grup rówieśniczych. Spotykamy je także w grupach przestępczych o charakterze zorganizowanym.

Można wyróżnić również kryteria, według których można zdefiniować i zaklasyfikować daną osobę, jako uzależnioną od środków odurzających. Według jednego z takich kryteriów osobą uzależnioną jest osoba:

- używająca danego środka częściej i więcej niż pierwotnie zamierzała;
- pozostająca cały czas pod presją silnej, nieodpartej potrzeby zażywania danego środka;
- poświęcająca większość czasu na dany środek psychoaktywny;
- często będąca pod wpływem danego środka psychoaktywnego w czasie pełnienia swoich podstawowych obowiązków;
- rezygnująca z różnych innych form aktywności na rzecz danej substancji psychoaktywnej;
- zdająca sobie sprawę z tego, że dany środek psychoaktywny jej szkodzi i sprawia zażywaniem go ból swoim bliskim, a mimo tego, nie rezygnuje z jego zażywania;
- o podwyższonej tolerancji na zażywanie danych środków psychoaktywnych;
- posiadająca własny porządek czynności towarzyszący każdorazowemu zażyciu substancji psychoaktywnej;
- z zespołem abstynencyjnym¹.

Ogólne rozważania odnoszące się do etiologii alkoholizmu i narkomanii ujmowane są w kategoriach:

- makrospołecznych- podłoże stanowią zmiany w życiu społecznym;
- mikrospołecznych- uwarunkowania biologiczne, psychiczne i społeczne poszczególnych jednostek w kontekście uzależnień.

---

¹W. Wanat, *Narkotyki i narkomania*, s. 106.

Szkody spowodowane przez alkoholizm czy narkomanię można określić w trzech głównych wymiarach:

- indywidualnym - oddziaływanie negatywne na zdrowie psychiczne i fizyczne osób pijących;
- społecznym - negatywne oddziaływanie na zdrowie psychiczne i fizyczne członków rodziny, przemoc w rodzinie, zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, ubóstwo, bezrobocie itp.;
- ekonomicznym - koszty leczenia, wypadków drogowych, zaangażowania wymiaru sprawiedliwości, systemu pomocy społecznej i ubezpieczeń, leczenia odwykowego, przedwczesnej umieralności, spadku wydajności pracy itp.

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, natomiast narkomania, to uzależnienie od środków psychoaktywnych takich jak narkotyki, dopalacze. Z uzależnieniami tymi wiążą się zarówno konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, jak również stanowią one problem socjalny i przyczyniają się do występowania zjawisk patologii społecznych. Alkoholizm czy narkomania są ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy, wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu i/lub narkotyków przez któregoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich, a także często jest przyczyną stosowania przemocy domowej.

1.2. Podstawy prawne Programu

Obowiązek corocznego uchwalania niniejszego Programu wynika wprost z art. 41 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019r., poz. 2277 z późn. zm.). Obowiązek ten wynika także z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019r. poz.852 z późn. zm.). Dodatkowo Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Morawica na rok 2021 wpisuje się w cele i kierunki działań innych dokumentów strategicznych.

ROZDZIAŁ II

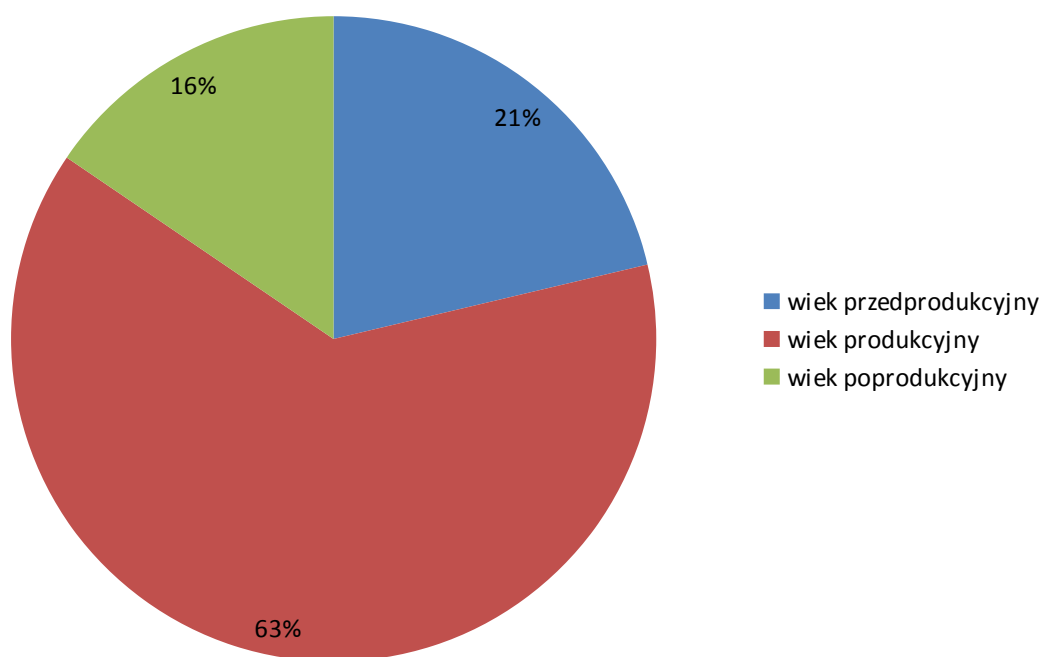
DIAGNOZA UZALEŻNIEŃ OD ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH: ALKOHOL I NARKOTYKI NA TERENIE MIASTA I GMINY MORAWICA

2.1. Skala zjawiska na terenie Morawicy

Miasto i gminę Morawica na koniec 2019 roku zamieszkiwało 16 756 mieszkańców, z czego 49,5% stanowiły kobiety, a 50,5% stanowili mężczyźni. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców wzrosła o 33,3%.

Wykres 1. Ludność Morawicy w rozbiciu na ekonomiczne grupy wiekowe.

Odnosząc się do analizy zaprezentowanych powyżej danych, należy stwierdzić, że dominującą grupę ludności na terenie Morawicy stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Drugą pod względem liczebności grupę, stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym, zaś najmniejszą grupę stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. Dane te dość jednoznacznie wskazują, że ludność zamieszkująca na terenie Morawicy jest dość młodą społecznością.

Z pomocy Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w roku 2019 korzystało 313 rodzin. Po uwzględnieniu kryterium dochodowego oraz powodów zawartych w ustawie, najczęstszymi podstawami do objęcia wsparciem w 2019 roku, oprócz ubóstwa, były:

- niepełnosprawność;
- długotrwała choroba;
- alkoholizm;
- bezrobocie;
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 1. Pomoc Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba rodzin ogółem	324	325	313
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	63	49	46

Na podstawie powyższych danych należy stwierdzić, że w roku 2019 zmalała ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy MGOPS, a także stopniowo maleje liczba rodzin korzystających ze świadczeń z powodu uzależnień (rok 2017: 63 rodziny; rok 2018: 49 rodzin; rok 2019: 46 rodzin).

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych należą do zadań własnych gminy, a podstawą tych działań jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pełni znaczącą rolę w pomocy rodzinom z problemem alkoholowym. Jest to organ powołany przez Burmistrza Miasta i Gminy, podejmujący czynności zmierzające do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. W skład Komisji wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Do zadań Komisji należy w szczególności:

- ustalanie, czy dana osoba jest uzależniona i czy powinna się leczyć,
- motywowanie osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego lub w przypadku odmowy – podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego,
- wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z zasadami usytuowania na terenie Morawicy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych, określonych w stosownej uchwale Rady Miejskiej,
- współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, między innymi z Sądem Rejonowym, Prokuraturą, Policją, pomocą społeczną, kuratorami sądowymi, pedagogami szkolnymi, Wojewódzkim Ośrodkiem Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia, stacjonarnym zakładem lecznictwa odwykowego itp.

Aby zgłosić kogoś na leczenie odwykowe, należy wypełnić wniosek i złożyć go w Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, właściwej dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby, której dotyczy postępowanie. W Morawicy takie wnioski składa się w Miejsko- Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Morawicy. Wniosek może złożyć dowolna osoba z rodziny, której nie jest obojętny los pijącego lub instytucja/ np. pomoc społeczna, policja, prokuratura itp. Zadaniem GKRPA jest ustalenie, czy dana osoba jest uzależniona od alkoholu i czy w aktualnym stanie zdrowia powinna się leczyć i w jakiej formie. W tym celu kieruje się osoby zgłoszone do Komisji na badania lekarskie. Biegłymi w przedmiocie uzależnienia od alkoholu są: lekarz psychiatra i psycholog, którzy odbyli szkolenia z zakresu diagnostyki uzależnienia, podstaw terapii uzależnienia od alkoholu, orzecznictwa i metod krótkiej interwencji motywującej do terapii oraz szkolenie z zakresu aktualizacji wiedzy o uzależnieniu od alkoholu, metodach terapii i orzecznictwa. Komisja zbiera również informacje na temat osoby zgłoszonej. W tym celu zwraca się z zapytaniem do pomocy społecznej, policji, oraz rodziny i przygotowuje dokumentację. Jeżeli osoba kierowana na badania nie zgłasza się, odmawia poddania się badaniom, utrudnia ich przeprowadzenie, nie odbiera korespondencji a wywiad w środowisku jest obciążający, kieruje się sprawę do sądu. Sąd nakazuje wykonanie badania, rozpatruje wniosek i wydaje zobowiązanie do leczenia, które jest ważne dwa lata. Postanowienie sądu o zobowiązaniu do leczenia odwykowego w formie pisemnej otrzymuje osoba uzależniona i placówka odwykowa, w której ma się odbyć leczenie. Jeżeli jest to pierwsze zobowiązanie do leczenia,

sąd zazwyczaj kieruje daną osobę na leczenie w warunkach ambulatoryjnych do przychodni. Jeżeli leczenie nie przebiega w sposób prawidłowy, placówka przesyła do sądu wnioski o zmianę trybu leczenia na stacjonarne w szpitalu.

Tabela 2. Liczba posiedzeń GKRPA.

	2018	2019
Posiedzenia GKRPA (ogółem), w tym:	9	19
Ogólne posiedzenia Komisji	9	3
Posiedzenia podkomisji interwencyjno-motywującej	9	16
Przeprowadzono rozmowy	9	16
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0

Tabela 3. Podkomisja interwencyjno- motywująca

	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Wnioski o leczenie odwykowe	78	69	67
Obecnie rozpoczętych spraw	78	69	67
Wnioski do Sądów w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	41	30	21

Dodatkowo, od 1 marca 2019 roku na terenie Morawicy funkcjonuje Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy w Rodzinie w budynku Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Morawicy. Punkt udziela wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie lub stosującym przemoc wobec rodziny, dotkniętych przemocą lub alkoholizmem, będącym w kryzysie, uzależnionym, współuzależnionym. W Punkcie zatrudniony jest również psycholog, trener, psychoterapeuta. Przyjmuje raz w tygodniu. Psycholog zajmuje się terapią osób dorosłych oraz młodzieży. Prowadzi psychoterapię indywidualną, rodzinną, par oraz grupową. Proponuje pomoc i wsparcie dla osób w trudnych, sytuacjach życiowych, cierpiących na zaburzenia emocjonalne, nerwicowe, lękowe, odżywiania, depresje, pochodzących z domów alkoholowych, z rodzin dysfunkcyjnych. Specjalizuje się również w pracy z młodzieżą z trudnościami emocjonalnymi, doświadczającą problemów w relacjach oraz z rodzicami mającymi kłopoty wychowawcze z nastolatkami.

Pracuje w podejściu integratywnym, łącząc nurt systemowy z poznawczo-behawioralnym i humanistycznym pod stałą kontrolą superwizyjną. Korzystanie z pomocy Punktu jest bezpłatne. W roku 2019 pomocą Punktu objętych było 11 rodzin.

Tabela 4. Przepięstwa/wykroczenia na terenie Morawicy popełnione pod wpływem substancji psychoaktywnych

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	32	15	22
Zakłócanie porządku publicznego	147	125	151
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	160	113	161

Powyższa tabela przedstawia dane uzyskane z Policji. Na podstawie tych danych należy stwierdzić, że w roku 2019 wzrosła liczba przestępstw oraz wykroczeń popełnionych pod wpływem substancji psychoaktywnych na terenie Morawicy.

Jeżeli chodzi o rynek alkoholowy na terenie Morawicy, to ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych wygląda następująco:

1. do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
  - a. do 4,5%: 15
  - b. od 4,5% do 18%: 15
  - c. powyżej 18%: 15
  - d. ogółem: 16
2. do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
  - a. do 4,5%: 5
  - b. od 4,5% do 18%: 2
  - c. powyżej 18%: 2

2.2. Uzależnienia od alkoholu i narkotyków w opinii społeczności lokalnej.

Badania przeprowadzone wśród społeczności lokalnej (dorośli mieszkańcy, uczniowie klas 6-8 szkół podstawowych, sprzedawcy napojów alkoholowych) w roku 2020 na potrzeby Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych dla Miasta i Gminy Morawica w obszarze uzależnienia od substancji psychoaktywnych: alkohol i narkotyki, wykazały:

1. Substancje psychoaktywne (alkohol i narkotyki)- dorośli mieszkańcy

a) Jak wynika z badań ankietowych, problem nadużywania alkoholu jest na niskim poziomie ryzyka. Większość mieszkańców Morawicy deklaruje, iż jednorazowo nie spożywa dużych ilości alkoholu, a także nie pije go często. Wiedza na temat szkodliwości spożywania alkoholu jest wśród mieszkańców na relatywnie wysokim poziomie.

b) Zdecydowana większość dorosłych mieszkańców nie zna w bliskim otoczeniu osoby zażywającej substancje odurzające. Jeżeli chodzi o źródło pozyskiwania owych substancji, to tutaj również zdecydowana większość twierdzi, że nie wie gdzie można nabyć narkotyki lub dopalacze. Wskazane jest jednak zwrócenie większej uwagi na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od narkotyków i dopalaczy, a także rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach ich zażywania.

c) Żaden z badanych mieszkańców nie jest pewien, co do tego, czy wśród jego znajomych są osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, jednakże 9% podejrzewa, że tak się dzieje. Wśród mieszkańców Morawicy zauważalny jest średni poziom świadomości na temat specyfiki przemocy. Poza tym, niespełna połowa badanych posiada wiedzę na temat instytucji, do których należy się zwrócić, by pomóc osobie, która jest ofiarą przemocy w rodzinie. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnianie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w tym zakresie.

2. Substancje psychoaktywne (alkohol i narkotyki)- dzieci i młodzież

a) Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w Morawicy jest na średnim poziomie ryzyka. Wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po alkohol- 12,5% młodszych uczniów oraz już 20% starszych uczniów szkoły podstawowej ma za sobą inicjację alkoholową. Jednakże, w porównaniu z wynikami badania ESPAD, młodzież z Morawicy pije alkohol rzadziej niż ich rówieśnicy w badaniu ogólnopolskim. Wśród przyczyn sięgania po napoje alkoholowe dzieci i młodzież często wskazują na picie okazjonalne podczas spotkań ze znajomymi oraz towarzystwo rodziny, co wskazywać może na społeczne przyzwolenie na spożywanie alkoholu przez młode osoby.

b) Jak wynika z badań zażywanie substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki czy dopalacze nie jest rozpowszechnionym problemem. Żaden z badanych uczniów nie zadeklarował zażywania narkotyków i/lub dopalaczy kiedykolwiek w życiu. Mimo wszystko, należy zwrócić uwagę na profilaktykę narkotykową wśród uczniów.

3. Sprzedawcy napojów alkoholowych.

a) Ankieta wykazała, że stosunkowo dużo osób niepełnoletnich podejmuje próby zakupu napojów alkoholowych. Jednakże rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż większość sprzedawców odpowiedzialnie podchodzi do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim, a zdecydowana większość poważnie traktuje ten zakaz. 35% badanych sprzedawców zawsze sprawdza dowód osobisty w przypadku wątpliwości, co do wieku kupującego, a kolejne 60% robi to często. Wszyscy badani sprzedawcy wskazali, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie, o której wiedzieli, że jest niepełnoletnia.

b) Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży jest zauważalnym problemem. W opinii sprzedawców takie sytuacje bardzo często zdarzają się nawet kilka razy dziennie.

c) Większość mieszkańców uważa, że w ich okolicy znajduje się odpowiednia ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Nie należy jednak bagatelizować faktu, że prawie 1/3 sprzedawców oceniła kontrolę punktów sprzedaży alkoholu raczej słabo.

2.3. Zasoby lokalne umożliwiające profilaktykę uzależnień

Grupy, instytucje oraz organizacje funkcjonujące na terenie Morawicy lub obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców przemocy w rodzinie należy zaliczyć do zasobów umożliwiających przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie. Wśród tych, które udzielają wsparcia mieszkańcom Morawicy znajdują się przede wszystkim:

- Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Morawicy;
- Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Morawicy;
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy w Rodzinie;
- Komisariat Policji w Morawicy;
- Straż Gminna;
- Placówki oświatowe z terenu Morawicy;
- Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia;
- Ośrodek Opieki Zdrowotnej.

ROZDZIAŁ III
PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
DLA MIASTA I GMINY MORAWICA
NA ROK 2021

3.1. Cel główny i cele szczegółowe Programu

Głównym celem wyznaczonym w Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Morawicy jest:

Ograniczenie społecznych, ekonomicznych i zdrowotnych skutków wynikających z uzależnienia od środków psychoaktywnych- alkoholu i narkotyków poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców oraz skuteczne oddziaływania na osoby uzależnione i współuzależnione.

Profilaktyka prowadzona będzie, odpowiednio do stopnia ryzyka, na trzech poziomach:

- profilaktyka uniwersalna - adresowana do całej niezdiagnozowanej populacji i jej podgrup (dzieci, młodzieży, dorosłych, kobiet w ciąży); jej celem jest dostarczenie każdemu wiedzy i umiejętności niezbędnych do zapobiegania problemom;
- profilaktyka selektywna - adresowana do grup zwiększonego ryzyka, które z uwagi na szczególne warunki życiowe, podlegają działaniu licznych czynników ryzyka i są bardziej zagrożone występowaniem problemów i zaburzeń (np. dzieci alkoholików, dzieci z domów dziecka, dzieci adoptowane, młodzież, która „wypadła” ze szkoły, bezdomni itp.) jej celem jest opóźnianie inicjacji w zakresie różnych zachowań ryzykownych; profilaktyka selektywna jest dostosowana do specyficznych potrzeb danej grupy;
- profilaktyka wskazująca - adresowana do tych jednostek z grup ryzyka, u których występują wczesne sygnały problemów i liczne niepokojące zachowania (np. częste wagar, okresowe upijanie się); jej celem jest ograniczenie czasu trwania dysfunkcji; wymaga indywidualnej diagnozy i polega na redukowaniu czynników

ryzyka obecnych w samej jednostce i w jej środowisku (np. rodzinnym);
nie jest to jednak terapia.

Zgodnie z zapisami art.4 ust.1 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi samorząd gminny jest zobowiązany do prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu. Działania te ujęto w pięciu rozdziałach:

I. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków.

II. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

III. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych.

IV. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

V. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży.

Osiągnięciu celu głównego ma służyć realizacja przedstawionych na kolejnych stronach celów szczegółowych. Będzie to możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie miasta i gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

I CEL SZCZEGÓŁOWY: Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Współpraca z ośrodkami leczenia uzależnień.
- Współpraca z grupami wsparcia, z ruchami samopomocowymi.
- Wsparcie miejscowej placówki leczenia uzależnienia od alkoholu, w celu zapewnienia realizacji efektywnych programów psychoterapii uzależnień (zakup materiałów edukacyjnych).
- Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, poprzez konsultacje psychologiczne, prawne, terapeutyczne.
- Edukacja przedstawicieli różnych grup zawodowych w zakresie profilaktyki uzależnień, poprzez dofinansowanie szkoleń w celu podniesienia poziomu wiedzy.
- Dystrybucja materiałów informacyjnych o możliwościach uzyskania pomocy na terenie miasta i gminy oraz regionu.

II CEL SZCZEGÓŁOWY: Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Prowadzenie rozmów z osobami uzależnionymi i motywowanie do podjęcia leczenia.
- Kierowanie na badania do lekarzy biegłych, w celu uzyskania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania placówki do podjęcia leczenia.
- Kierowanie wniosków do Sądu o wszczęcie postępowania w sprawie zobowiązania do leczenia odwykowego w przypadku występowania przesłanek zdrowotnych i przesłanek społecznych (demoralizacja małoletnich dzieci, systematyczne zakłócanie spokoju i porządku publicznego lub rozkładu życia rodzinnego).
- Zapewnienie schronienia dla osób i rodzin dotkniętych przemocą.
- Opłacanie pobytów dla osób samotnych, bezdomnych, uzależnionych w placówkach pomocowych (schroniska, noclegownie).
- Organizacja różnych form pomocy na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych (opłaty za pobyty w internatach, placówkach resocjalizacyjnych, zakup biletów na dojazdy do szkoły, dożywianie w szkole, w świetlicach itp.).

III CEL SZCZEGÓŁOWY: Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Działania profilaktyczne podejmowane wobec dzieci i młodzieży poprzez realizację w szkołach świetlicach programów profilaktycznych, zwłaszcza rekomendowanych przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego, promujących zdrowy styl życia poprzez dofinansowywanie spotkań integracyjnych, oraz innych zajęć alternatywnych do picia, finansowanie nagród za udział w konkursach o charakterze profilaktycznym itp.
- Organizowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.
- Zakup i udostępnianie dla szkół i świetlic materiałów o charakterze edukacyjnym (czasopisma, książki, filmy itp.).
- Edukacja publiczna w zakresie problematyki alkoholowej, poprzez prowadzenie interaktywnego systemu informacji o działaniach podejmowanych na terenie miasta i gminy w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych.

IV CEL SZCZEGÓŁOWY: Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Wspieranie działalności świetlic środowiskowych na terenie miasta i gminy.
- Dofinansowanie organizacji pozarządowych, których działania służą promocji zdrowego stylu życia z uwzględnieniem aktywności kulturalnej i sportowej dzieci i młodzieży (kluby sportowe, stowarzyszenia i fundacje).
- Wsparcie rodzin dotkniętych problemem alkoholowym w terapii, poprzez umożliwienie udziału w spotkaniach integracyjnych, zapewnienie pomocy prawnej i psychologicznej itp.
- Wydatki na obsługę administracyjno-biurową gminnego programu profilaktyki oraz działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Morawicy.
- Współpraca ze Środowiskowym Domem Samopomocy w Brudzowie w organizowaniu wyjazdów terapeutycznych.

V CEL SZCZEGÓŁOWY: Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Składanie do Policji wniosków o wszczęcie postępowania w przypadku łamania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim lub nietrzeźwym oraz w przypadku łamania zakazu promocji i reklamy napojów alkoholowych.
- Współdziałanie w kontrolowaniu przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, zgodnie z zapisami ustawy.
- Opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w sprawie zgodności lokalizacji punktów sprzedaży z obowiązującymi przepisami.

3.2. Realizacja, monitoring i ewaluacja Programu

Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań wyznaczonych w Programie Przeciwdziałania Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii są:

- Burmistrz Miasta i Gminy;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Placówki oświatowe
- Policja
- Straż Gminna
- Oddziały Odwykowe Szpitala w Morawicy
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Inne instytucje wspierające realizację Programu.

Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Morawicy:

1. Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zasady wynagradzania członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych określa rada gminy w gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
2. Podstawą do wypłacenia wynagrodzenia, o którym mowa w punkcie 1 jest lista obecności z poszczególnych posiedzeń Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych potwierdzona przez jej Przewodniczącego
3. Wynagrodzenie za udział w posiedzeniach Komisji dla Przewodniczącego Komisji wynosi 260,00 zł (brutto).
4. Wynagrodzenie za udział w posiedzeniach Komisji dla Sekretarza Komisji wynosi 200,00 zł (brutto).
5. Wynagrodzenie za udział w posiedzeniach Komisji dla pozostałych członków wynosi 180,00 zł (brutto).
6. Wynagrodzenie, o którym mowa w pkt 2 i 3 wypłacane jest miesięcznie, zgodnie z wykazem obecności na posiedzeniu Komisji.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Programu nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania. Realizacja zadań niniejszego Programu finansowana będzie ze środków pochodzących z opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, zgodnie z art.18 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i mogą być one przeznaczone na cele zawarte tylko w programie, zgodnie z rekomendacją Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Środki na realizację zadań Programu ujęte są w corocznym planie budżetowym Miasta i Gminy Morawica w Dziale 851 Ochrona Zdrowia, rozdział 85154 Przeciwdziałanie Alkoholizmowi, rozdział 85153 Przeciwdziałanie Narkomanii. Planowana wysokość dochodów z tytułu opłat za wydanie zezwoleń na rok 2021 wynosi – 250 000,00 zł.

Tabela 5. Plan wydatków zaplanowanych na 2021 rok.

Nazwa zadania	Wysokość środków
Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych w tym: dotacje dla stowarzyszeń, utrzymanie świetlic wiejskich, opłacanie schronisk itp.	160 000,00 zł
Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w tym: profilaktyka w szkole, kolonie, obozy, zakup książek, filmów i innych materiałów profilaktycznych.	40 000,00 zł
Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków, oraz dotkniętych przemocą oraz ich rodzin, w tym: opinie biegłych sądowych, dyżury specjalistów, wsparcie leczenia odwykowe na terenie Morawicy	30 000,00 zł
Wzmocnienie zasobów i kompetencji zawodowych realizatorów programu w tym wynagrodzenia dla członków Komisji, szkolenia itp.	20 000,00 zł
RAZEM	250 000,00 zł

Spis tabel i wykres

Tabela 1. Pomoc Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.....	8
Tabela 2. Liczba posiedzeń GKRPA.....	10
Tabela 3. Podkomisja interwencyjno- motywująca.....	10
Tabela 4. Przestępstwa/wykroczenia na terenie Morawicy popełnione pod wpływem substancji psychoaktywnych.....	11
Tabela 5. Plan wydatków zaplanowanych na 2021 rok.....	21
Y	
Wykres 1. Ludność Morawicy w rozbiciu na ekonomiczne grupy wiekowe.....	7

Uzasadnienie

W myśl Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi program stanowi spis działań podejmowanych na terenie gminy, gdyż: „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin”. Określa on działania w zakresie profilaktyki, promocji zdrowia i minimalizacji szkód związanych z uzależnieniami.

Brak przeszkód formalnych, aby przyjmować do realizacji wspólny program dotyczący przeciwdziałania alkoholizmowi oraz przeciwdziałania narkomanii, ponieważ zadania obu programów w wielu kwestiach są zbieżne.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii mają być uchwalane corocznie w związku z obowiązującymi przepisami prawa: „Realizacja zadań, (...) jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego corocznie przez radę gminy”.